

tioni est ut impii omnem sui ortus originem ad carnem referant et ad sanguinem: Edomque, et sint, et appellantur, id est, appellantur rubri, et toti e sanguine coaliti. Quae etiam, ut opinor, causa est, quare in arcano sacramum Litterarum sermone albus color sanctitati tribuatur, et puritati; contra rubeus impuritati, et flagitio. Nam certe puritatis atque innocentiae significationem habet illud, quod de Christo Joannes scribit in Apocalypsi (1), cum ipsum, in albo equo incidentem inducit (2), et habere dicit caput (3), capitisque capillos candidos instar lanae atque nivis (4). Et de sanctis atque bonis viris, eadem ut significetur vitae ipsorum innocentia, atque mundities, in ipso met libro pluribus locis scribitur incedere ipsos candida amictos veste. Itaque Christus de illis: «Ambulabunt mecum in albis, quia digni sunt.» Contra autem meretrix illa mulier, cuius idem Joannes in eodem meminit libro, quaeque sine dubio sustinet impiorum personam, amictu induita purpureo inducitur, et sedens in bestia coccinea. Et certe utrumque simul satis confirmetur illo uno Esaiae (5) versiculo, in quo sic vates scribit: «Si fuerint peccata vestra, ut coccinum, quasi nix dealbabuntur; et si fuerint rubra quasi vermiculus, quasi lana alba erunt.» Nam ut impurissima significaret scelera, rubri coloris adhibuit similitudinem, atque nomen: ut autem declararet innocentiam et sanctitatem eximiam, nivis, lanaeque est usus nominibus. Nec solum sanguineus color additus, aut attributus alicui, sceleris est signum in ipso existentis, sed sanguis etiam ipse sine adjunctione nominatus, scelus grave saepe significat, ut in illo Davidis (6): Libera me de sanguinibus; et in Oseae illo (7): Sanguis sanguinem tetigit, et in aliis ejusmodi. E quibus omnibus, ut liquet, Edomis nomen, cum translate ponitur, ad impiorum Ecclesiam significandam

(1) Apoc. xix. (2) Apoc. i. (3) Apoc. iii, iv, vi, vii.

(4) Apoc. xvii. (5) Esai. i. (6) Psal. l. (7) Oseae. iv.

transferri: et causa etiam quare ad id transferatur colligitur. Itaque quemadmodum circumcisio et praeputium, duo scilicet nomina sacris valde familiaria Litteris, duo gentium genera, in quibus humanum dividitur genus continent, atque significant, piorum et impiorum; sic Edomis, atque Israelis vocabula universas orbis nationes comprehendunt divisas eisdem duobus generibus. Nam Israel omnes dicuntur boni: contra Edom omnes mali, atque improbi. Qui quidem improbi adversus bonos inexorable bellum semper gerunt, mutuoque sibi istae duae factiones hominum adversantur: quomodo olim duo illi privati homines Israel et Edom, pueri adhuc, immo antequam essent in lucem editi, atque adeo ipsomet tempore, quando ambo materno cladebantur utero, inter se depugnabant, cum ipsorummet, tum suorum posterorum certamina futura indicantes. Unde et matri eorum divinitus responsum scribitur (1): «Duae gentes sunt in utero tuo, et duo populi ex ventre tuo dividentur, et populus populum superabit, et major serviet minori.»

Quibus sic constitutis, est et hoc advertendum, proprium esse Litterarum sanctorum, ut narrandis, atque re-censendis quibusdam gestis rebus, quae quomodo commemorant evenisse, ita plane evenerunt, majora quaedam et sublimiora alia, non quidem adhuc gesta, sed futuro gressanda tempore, iis tamen quae gesta narrantur similia, significant, atque praedicent. Quae, ex unis rebus praeteritis et commemoratis, aliarum rerum post futurarum praedictio, allegoria rerum vocari non inepte solet his litteris propria, ab illaque distincta, quae e duobus aut pluribus verbis translate positis, eque perpetua metaphora efficitur, quae rhetorum est, et linguis communis omnibus (2). Nam, quod exempli causa dictum sic narrant, Abrahamum duos suscepisse filios, alterum e Sara inge-

(1) Gen. c. xxv. (2) Gene. xvi, xxi.

nua, alterum e Agar ancilla: nec cum id narrant nos fallunt: sustulit enim Abraham eos liberos ex eis foeminis, e quibus sustulisse ipsum eos sacrae litterae dicunt; sed id dum dicunt aliud nobis majus significant. Duo enim praedicunt testamenta, duosque populos pertinentes quemque ad suum testamentum, quomodo Galatis id interpretatus est Paulus (1). Nec solum iis, quae praeterierunt, rebus, dum earum historiam rerum sacrae Litterae texunt, res significant alias post futuras, et eis ipsis rebus, quas narrant persimiles; sed saepe etiam dum in unius, aut plurium rerum longo post tempore futurarum praedictione versantur, aliarum item rerum, similium quidem illarum, quas praeserunt praedicere, re vero ipsa majorum atque meliorum praedictionem commiscent. In quo illud sacris vatibus accidit, ut cum primo suae orationis ingressu instituissent aliquid futurum dicere, quod tamen ipsum imaginem contineret alterius majoris rei item futurae, ab ipsa rerum inter ipsas similitudine admoniti, atque ex eo illustrati, quodam majore lumine videre incipient, quod a principio non videbant, majora scilicet, et sublimiora illa, quae in minoribus tanquam in imagine continebantur inclusa. Nec solum videre incipient, sed etiam priorum intermissa praedicatione rerum, ad haec ipsa posteriora praedicenda sermonem suum saepe convertant, misceantque ea inter se ad eum modum, ut difficile distingui atque discerni possint, ex quo obscuritas existit maxima in eorum scriptis.

Quod quale sit his declaretur exemplis. Constat Christi imaginem Salomonem gestasse. Hujus itaque futurum ortum, omnemque ejus rationem vitae Natham vates cum Davidi praediceret, inter praedicendum altius mente sublatus, ad eum, cuius is, de quo agebat, erat futurus imago, id est, ad Christum, et ipsum Davidis futurum filium, et mentem totam suam, et orationem convertit. Itaque de

(1) Galat. iv.

sempiterno Christi regno quaedam vaticinatus est, quae de Salomone vere dici non queant, sic inquiens (1): «Et stabiliam thronum ejus usque in sempiternum.» Nam dubitari non potest quin eo loco vati propositum fuerit de Salomone vaticinari (2). Nam ipsem David in libris Paralipomenon hujus meminit vaticinationis, et eam refert ad Salomonem, quem ex Bersabea suscepit. Sed quamvis Salomonem Bersabeum sibi a primo vates proposuit, tamen in eo alium Salomonem cum vidisset meliorem, et de illo aliquid, quod ad ipsum proprie pertineret, plane loquutus est. Idem accidit et ipsi Davidi in psalmis quadragesimo quarto et septuagesimo primo (3), quos quamvis psalmos ipse panxerit de Salomone, tamen in eis multa praedixit, quae soli Christo convenient: itaque in Salomone, non de Salomone loquutus est, sed de eo potius, de quo ut cogitaret atque meminisset, propositus ad dicendum Salomon ipsi causam attulerat (4). Quare Divus Hieronymus de hoc ipso haec plane scribit: «Psalmi quadragesimus quartus et septuagesimus primus pacifici titulo praenotantur, qui tametsi ad prophetiam Christi et Ecclesiae pertinentes, felicitatem et vires Salomonis excedunt, tamen secundum historiam super Salomonem conscripti sunt.» Similiter quoniam Cyrus Persarum Rex is, qui Judaeos captivos, et apud Chaldaeos exulantes e servitute redemit, quadam ex parte praestellit imaginem Christi, idcirco Esaias (5) cum de illo quaedam vaticinari coepisset in capite quadragesimo quinto, ipsa rerum similitudine admonitus, et lumine majore illustratus, in media oratione se ad Christum convertens, in has voces prorupit: «Rorate coeli desuper, et nubes pluant justum, et aperiatur terra, et germet Salvatorem, et justitia oriatur simul, ego Dominus creavi eum.» Quae, quis sanguis dixerit, de uno homine impio et idolorum cultore, qualis

(1) II Reg. VII. (2) Lib. I, c. XXII. (3) Psal. XLIV et LXXI.

(4) Hiero. in prol. Eccl. (5) Esai. XLIII.

Cyrus fuit, dici a tanto vate potuisse? Nec aliud est quod Daniel, et ipse summus vates, fecit, cum scriberet de Antiocho Epiphane. Antiochus enim is, ut est omnium veterum Theologorum opinio, Antichristi personam sustinuit. Daniel ergo cum de illo coepisset scribere, post multa, quae de illius ingenio, deque ad regnum ascensu, deque regni administrandi ratione, deque innato ejus odio in Judaeos praedixit, ad extremum in ipso Antiocho Antichristum prospiciens, et ad eum suae mentis aciem atque adeo omnes cogitationes convertens, multa subjicit ab Antiochi persona, supra quam dici potest, aliena. In his igitur, et id genus aliis scriptis, in quibus duarum rerum inter se similiūm, quarum una sit major, altera minor, continetur praedictio, qui unam, aut uniusmodi perpetuam sententiam inesse putant, aut quasi insit, sic ea interpretantur scripta, haud dubie falluntur. Varia enim est, et multiplex eorum scriptorum sententiae ratio, nec insistunt semper, et perseverant usque ad extremum vates in his scriptis, in eo quod dicere instituunt: neque tenore atque filo uno ultima primis, et media utrisque conjungunt; sed personis subinde atque rebus variatis, et nullis saepe adhibitis signis, quibus ad quas res quidque proprie pertineat dignosci possit, permixtim, atque uno orationis textu quaedam dicunt singulis iis rebus, de quibus agitur, propria; quaedam universis communia. Itaque ea cum legis, animum necesse est vehementer intendas, ut quid de quaque dicatur re, sine errore cognoscas. Nam ut ipsae res sint inter se similes, tamen non eosque similes sunt, ut omni ex parte, omnibusque modis convenient. Nec enim fieri ullo modo potest, quin quae duae res diversae sunt et distinctae, earum rerum utriusque non insit aliquid, quod cujusque earum sit proprium et suum. Igitur pro eo quod in natura ipsarum rerum est, sic quae de eis habetur rebus oratio, atque praedictio, est a nobis interpretanda. Quemadmodum enim in duabus rebus ad praedicendum propositis aliquid semper

est, ita alterutri earum proprium, ut neutri sit commune cum altera, aliquidque item quod utriusque commune sit, ex quo et similes inter se sunt, et in una continetur imago, atque sustinetur alterius: sic in iis sermonibus, quos illis de rebus habent sacri Prophetae intelligi debet non universas eorum sermonum partes communiter pertinere ad utramque, sed esse quasdam singularum proprias, quasdam ambabus rebus communes. Illa enim in quibus hae duae res mutuo convenient, et ex quibus similitudinis atque imaginis ratio inter ipsas existit, praedici de earum una non possunt, quin de altera etiam praedici censeantur, quatenus certe id similitudinis ratio permittit. In quo video falsum fuisse quedam non ignobilem harum literarum interpretem censem, quae de ejusmodi rebus dicuntur, qua res quaedam sunt, neque mutuo inter se conferuntur, utrisque oportere esse communia, quae vero qua una earum rerum est signum alterius, ea solum dici de ea re, cuius altera est signum. Contra enim verius censisset, de signo, qua tale est, nihil posse dici, quod non idem ipsi signo congrueret. Eo enim signum habetur, quia id ipsum cuius dicitur esse signum similitudine refert; taleque ipsum est natura sua, et tam simile alteri rei, ut ex eo pro ejus rei signo sit habitum: necesseque ideo sit ut quidquid in eo, quod significatur, inesse conspicitur, ejus in signo, siquidem ejus rei signum est, extet imago aliqua. Quare quae de ea dicuntur re, quae est signum alterius, cum de ea dicuntur qua signum est, non solum in eam cadunt, eique vere competit, sed prius etiam de illa dici censem: non quod magis in illa insint, sed quod ab ipsa fiat gradus ad ascendendum ad id quod simile ipsi est, quod tamen, quia majus ipsum est atque sublimius, idcirco quae in signo prius inesse visa sunt, ea in ipso meliora reperiuntur, atque majora. Itaque multum certe is scriptor lapsus est, nec minus eo turpiter Cajetanus, quamvis ratione diversa; omnem enim hanc distinctionem rerum et vaticinationum tol-

lit (1), nec miscere vates plures et diversas res putat, aut in unam eas praedictionem conjicere.

Sed qua de re a principio instituerunt dicere, eam ad extreum exequi illos dicit, nusquam filo interrupto. Itaque ait, cuius psalmi vel unus versiculos de Christo proprie dicatur, ejus psalmi universa de Christo interpretari deberi. Quod si in Davidis rebus, aut memorandis, aut praedicendis rursus alius psalmus in aliqua sui parte versetur, eum totum ob id pertinere ad Davidem. Quem errorem, non solum veterum Theologorum in sacras Litteras interpretationes, sed etiam quemadmodum demonstratum est, res ipsa refellit. Quare statui pro certo debet in eis vaticinationibus, quae praedictionem simul continent, duarum rerum, quarum una sit typus alterius, quaedam dici, quae soli typo convenient, et ea non dici de typo qua tale est: quaedam rursus dici conferenda solum in eam rem, quae typo significatur, et ea similiter de illa re dici, non quatenus per typum ipsa adumbratur, sed per occasionem, aut digressionem propheticam, vatis mentem, atque orationem suam ab unius rei commemoratione transferentibus ad alterius rei commemorationem: quaedam postremo dici, quae utriusque apte competant rei, alteri ut typo, alteri ut ei, quae per typum exprimitur: quaeque dicuntur isto modo, ea proculdubio de typo dici, qua talis est, esse censenda. E quibus omnibus, ut opinor, liquere jam potest, quibus de rebus Abdias proprie disserat, et ad quas gentes haec ipsius vaticinatio pertineat: cuius declarandi, atque explicandi causa superiora diximus fere omnia. Dico enim ipsum simul adversus utrumque vaticinari Edom, proprium, et figuratum, hoc est, adversus Idumaeos posteros Esau, et adversus impios universos: et utrorumque varias calamitates, et ad extreum miserandum interitum dico ipsum praedicere; sed ita divisa ratione, ut nonnulla

(1) In Psal. I et act. II.

prius dicat, quae ad proprie Idumaeos pertineant, deinde altius sublatus, ac majori illustratus lumine regnum Christi futurum, atque ejus magnitudinem, et potentiam propiciens, et ab ὁράσει ad ὀράσιν orationem transferens suam, multa vaticinetur adversus figurate Idumaeos, quos interituros praedicit, magno cum ipsorum dolore, et Israelitarum, id est, bonorum laetitia. Bonos porro, impiis occidione occisis, in optimarum rerum maxima copia vitam ducturos felicissimam saeculis sempiternis, Christumque tandem, nemine, qui detectare ejus in se imperium, aut qui se contra opponere audeat, relicto, pronuntiat regnaturum plene, et perpetuo. Quod jam bona ex parte effectum est, perficietur autem integre in fine saeculi, quando, ut Paulus scribit (1), Christus evacuaverit omnes principatus et potestates. Atque haec mea est sententia satis, ut appareat, vera et ad sacra vatum scripta enodanda, satis, ut mihi videtur, accommodata.

Sed quid refert videri mihi, sunt enim alii, quibus falsa videtur. Itaque quidam modo magna sui fiducia litteris prodidit. Quia, inquit, de iis agit Idumaeis Abdias, contra quos Esaias, Jeremias, Ezechiel, Joel, Amos, et Malachias vates scripserunt, quos constat in Edomitas, qui proprie tales sunt, scripsisse. Quasi ego aut Abdiam de veris Idumaeis interdum agere negem, aut perspicuum sit, quos citat vates, nusquam attigisse figuratos. Certe omnes illi de utrisque plane agunt, et modo in veros, modo in figuratos invehuntur: itaque ex utroque suas vaticinationes continxunt. At hoc est, inquit, in sensu historico ab historia recedere. Imo non recedere ab historia, sed ipsam variare, hoc est, ex una earum, quae vati ad dicendum propositae sunt persona, aut gente, ad aliam personam aut gentem transilire. Sed jura sensuum sacrae Scripturae haec ratio violat, et fines confundit. Imo se intra unius historiae sen-

(1) 1 Cor. xv.

sum continet, nec alterius cujusquam intelligentiae fines invadit. Non enim quod ad eos, ad quos Idumaeorum nomen transferimus, quaedam hujus vaticinationis proprie pertinere affirmamus, idcirco allegoricum sensum inducimus, aut cum historia allegorias miscemus. Allegoria enim haec in nomine est, non in re ipsa, estque ea ab historia, historicoque sensu non aliena: nam historia verbis, cum propriis, tum translati conscribitur. At si haec ratio vatuum scripta exponendi admittatur, Idumaeorum, exempli gratia, vocabulo, vel Persas significatos dicemus vel Iudeos, vel pro nostro arbitratu quidvis aliud. Si causa subest, dicemus recte; sin pro libidine, prave. At hic nulla subest causa. Imo subest maxima, uti ex iis, quae diximus, constat. At quis credat Abdiam duas simul gentes, quas ambas uno significet nomine, unam proprie, translate alteram in suam vaticinationem conjicere, et ab una digredi ad aliam, et rursus ab ea ad priorem regredi? Quis? Qui diligenter in vatuum scriptis versatus erit: qui, quae sit vaticinationum ratio atque vis, satis intelliget: qui sciet multa atque varia, et cum locis diversa, tum divisa temporibus vatuum cogitationibus uno et eodem tempore subjici: qui denique eorum dicendi morem satis calluerit. Nonne Esaias isto loquitur modo? Nonne Zacharias in I, in XII, in XIII et XIV, historiam saepe verborum velat allegoriis? Verum, inquit, artificium olet hoc genus, illud autem alterum, quod semel institutum argumentum ad extremum exequitur, simplicius, et verius videtur. Theodorus quidam ita censebat, quem Vigilii, et Ecclesiae judicia dannarunt. Quare si hoc scribendi genus sacri vates ut suum et proprium asciscunt, sique id Ecclesia Origeni suffragata probavit, nos exequamur institutum argumentum, illos autem sua adamare sinamus. Itaque jam hujus vaticinationis singulas partes, singulaque verba exponamus.

VISIO ABDIAE

D. Hieronymus in prologo eorum commentariorum, quos edidit in Naum prophetam, significare videtur, Prophetas, cum adversus aliquam, vel civitatem, vel gentem vaticinantur, suas vaticinationes solere appellare onus: sicque eas inscribere: Onus Babylonis: onus Tyri; ut et ipse, in quem commentabatur, Naum fecit dicens, onus Ninive, quia scribebat in Ninivem. Ex quo quis fortasse merito dubitet, quare Abdias hanc vaticinationem suam, qua tota in Idumaeos invehitur, non appellari onus, sed visionis ei nomen indiderit. Cui quaestioni D. Hieronymus ita hoc loco respondet, ut dicat, quamvis ista dicantur in Idumaeos, tamen onus non debuisse dici, propterea quod Edom non sit alienus a Judaeis, neque contineatur in exteris gentibus, sed ad Jacobum, et ad ejus familiam pertinere videatur, quod illius frater germanus fuerit. In quo ille significat Prophetas iis, quae contra Iudeos vaticinantur, etsi tristibus et luctuosis, onus nomen non indere. Quod haud scio utrum sit recte observatum. Nam apud Esaiam certe, onus vallis visionis dicitur, quod perspicuum est dici adversus Hierosolymitas Iudeos. Quare ipsis Hieronymus isti sua sententiae non satis, ut videtur, confisus, secundo id, quod probabilius esse puto, respondet, non esse scriptum, Visio Edom, sic enim si scriptum esset, locus esset quaestioni, quare scriberetur visio et non onus, cum de interitu Edomis, et de illius ageretur casu acerbo, atque lugubri: sed esse scriptum visio Abdiae, quod perspicuum est, pro vatuum scribendi consuetudine, recte dici potuisse. Nam quae vaticinationes onera sunt Edom, eae sunt visionis Abdiae. Itaque ad eos relatae, contra quos dicuntur, onera sunt, ad illum vero, eas qui scribit et videt sunt visiones. Vident